

ความเป็นมาของการศึกษา

เมืองนครศรีธรรมราชนับได้ว่าเป็เมืองสำคัญเมืองหนึ่งของภาคใต้ เป็นเมืองที่มีอายุเก่าแก่และเป็นชุมชนใหญ่มานานปี ความสำคัญของนครศรีธรรมราชเริ่มปรากฏในประวัติศาสตร์ไทยจนเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป เมื่อชื่อนครศรีธรรมราชไปปรากฏอย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ. 1835 อันเป็นที่จารึกเรื่องราวต่าง ๆ ของสุโขทัยลงในหลักศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง หากพิจารณาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและตำนานเมือง ก็จะทราบว่านครศรีธรรมราชมีความรุ่งเรืองมาก่อนสุโขทัย คือ มีฐานะเป็นถึงอาณาจักรในภูมิภาคแหลมมลายูมีพระราชอาชิต์ทรงพระนามว่า "พระเจ้าศรีธรรมโศกราช" เป็นปฐมกษัตริย์ มีเมืองชั้นในขอบัณฑลสีมา 12 เมือง ดังที่เรียกว่า "เมืองชั้นสิบสองนักษัตร" (วิเชียร ณ นคร 2521 : 86)

เมืองนครศรีธรรมราชเคยมีชื่อเรียกต่าง ๆ กันมาหลายชื่อ เช่น "ตามพรลิงค์" ตามพรลิงเกศวร ตั้งมาหลัง ลigor ละคอน ศรีธรรมราช และศิริธรรมนคร" (วิเชียร ณ นคร 2521 : 69) ชื่อต่าง ๆ เหล่านี้นักประวัติศาสตร์ได้ทำการศึกษาค้นคว้าและพอสรุปได้ว่าเป็นชื่อเดิมของนครศรีธรรมราชทั้งสิ้น ความเก่าแก่ของชื่อเหล่านี้พอจะเป็นหลักฐานที่ช่วยยืนยันได้ว่านครศรีธรรมราชเป็นเมืองโบราณแห่งหนึ่งในภูมิภาคแหลมมลายู และมีอายุเก่าแก่ ซึ่งเดิมชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชเป็นชุมชนเล็ก ต่อมาชุมชนแห่งนี้ได้ขยายตัวเป็นเมือง และอาณาจักรตามล้าดับ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในภูมิภาคแถบนี้เป็นอันมาก จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2456 ได้ยกฐานะเป็นสภากิจบาลเมืองนครศรีธรรมราช และในปี พ.ศ. 2478 ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชมาจนถึงปัจจุบัน

เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชยังคงเป็นชุมชนใหญ่อยู่ในปัจจุบันนี้ ซึ่งจะเห็นได้จากจำนวนประชากร โดยที่ในปี พ.ศ. 2532 นั้นมีประชากรรวมทั้งสิ้น 73,454 คน จัดได้ว่าเป็นเทศบาลอันดับ 3 ของเทศบาลที่มีขนาดประชากรมากที่สุดของภาคใต้ และยังคงดำรงบทบาทสำคัญทางด้านเมืองศูนย์กลางประวัติศาสตร์ อารยธรรม ศิลปวัฒนธรรมของภาคใต้ นอกจากนั้นเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชยังมีบทบาท และความสำคัญทางด้านศูนย์กลางการศึกษา การบริหารราชการ

การปกครอง การทหาร การตั้งถิ่นฐาน และเป็นศูนย์กลางด้านการบริการแก่ชุมชนโดยรอบ
 ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
 และสังคมแห่งชาติ : 314) ได้กล่าวถึงแนวนโยบายในการพัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญใน
 ภูมิภาค โดยกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญเพิ่มขึ้นในภูมิภาคอีก 13 เมือง
 ที่จะเตรียมการพัฒนา ซึ่งใน 13 เมืองนี้ รวมทั้งจังหวัดนครศรีธรรมราชด้วย เป็นที่แน่นอนว่า
 ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชจะต้องรองรับการพัฒนาอันนี้ และจะต้องเติบโตยิ่งขึ้นในอนาคต
 จากประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นที่ยอมรับกันว่า การที่เมืองหรือชุมชนได้เจริญเติบโตขึ้นมาโดย
 ปราศจากการวางแผนและแนวนโยบายที่ค้ำประกัน จะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย

ในปัจจุบันชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชก็เช่นกันได้มีการขยายตัวกระจายระจิดกระจายออกไป
 มากมายทุกทิศทาง อันสืบเนื่องมาจากความซับซ้อนของความเป็นเมือง และบทบาทสำคัญของ
 เมืองดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ประกอบกับในปัจจุบันยังขาดแผนพัฒนาที่เหมาะสมเพื่อรองรับการ
 ขยายตัวของเมือง จึงทำให้รูปแบบการขยายตัวและการใช้ที่ดินของเมือง ขาดความเหมาะสม
 อันจะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย และจะเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการพัฒนาชุมชน
 เมืองนครศรีธรรมราชต่อไปในอนาคต ด้วยเหตุที่ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชมีความเก่าแก่ มี
 ความสำคัญทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีอย่างมากตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบันนี้บทบาทและความ
 สำคัญในภูมิภาคยังคงปรากฏอยู่ จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะได้มีการศึกษาถึงวิวัฒนาการของเมือง
 ทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี และทางด้านกายภาพ เพื่อจะได้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลง
 จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนวางแนวทางในการพัฒนาชุมชนเมือง เพื่อรองรับการเจริญเติบโต
 ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาวิวัฒนาการของเมืองนครศรีธรรมราช ทั้งในด้านประวัติศาสตร์และ
 ด้านกายภาพ
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของเมืองทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
 สภาพทางกายภาพ
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช ตลอดจนแนวโน้ม
 ของการเปลี่ยนแปลงในอนาคต
4. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาเมือง

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตของพื้นที่ศึกษานั้นจะอยู่ในเขตเทศบาลซึ่งมีเนื้อที่ 12.55 ตารางกิโลเมตร
2. ขอบเขตของเนื้อหาที่จะทำการศึกษา
 - วิวัฒนาการของเมืองนครศรีธรรมราชจากอดีตจนถึงปัจจุบัน
 - สภาพและปัญหาของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน
 - แนวทางการพัฒนาเมืองนครศรีธรรมราชในอนาคต

วิธีการศึกษา

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ทั้งข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ
 - ข้อมูลปฐมภูมิโดยการสำรวจภาคสนาม (Field Servey) โดยศึกษาข้อเท็จจริงในพื้นที่และการสัมภาษณ์
 - ข้อมูลทุติยภูมิ โดยการเก็บรวบรวมจากหน่วยงานของรัฐเป็นหลัก
2. นำข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิมาวิเคราะห์โดยอาศัยแนวความคิดและหลักวิชาการทางผังเมือง
3. นำเสนอแนวทางการพัฒนา ตลอดจนนโยบายการพัฒนาเมืองที่น่าสนใจ หรือเป็นไปได้ ซึ่งผลการศึกษาจะเสนอออกมาในลักษณะการบรรยาย แผนภูมิ แผนที่ และตาราง

แหล่งที่มาข้อมูล

1. ข้อมูลจากส่วนราชการต่าง ๆ
 - วิทยาลัยครนครศรีธรรมราช
 - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ นครศรีธรรมราช
 - ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช
 - เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช
 - กรมศิลปากร
 - มหาวิทยาลัยศิลปากร
 - สำนักงานสถิติแห่งชาติ
 - สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 - สำนักงานทะเบียนราษฎร์ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
 - ศูนย์เอกสารแห่งประเทศไทย

๒๗

2. ข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม (Field Survey) และสัมภาษณ์

ข้อจำกัดของการศึกษา

1. การศึกษาข้อมูลในอดีต ซึ่งเป็นข้อมูลที่หายาก อาจเป็นปัญหาต่อการศึกษาและอาจจะขาดความสมบูรณ์เท่าที่ควร
2. ข้อมูลที่ได้มาจากแต่ละหน่วยงานทั้งข้อมูลในอดีต และปัจจุบัน อาจจะคลาดเคลื่อนกันบ้าง จึงจำเป็นต้องยึดเอาข้อมูลของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเป็นหลัก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงวิวัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของเมืองนครศรีธรรมราช ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ และทางด้านกายภาพ
2. ได้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน ตลอดจนปัญหาที่ดำรงอยู่ของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช ทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม
3. ได้ทราบถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช ตลอดจนแนวทางในการพัฒนาเมือง เพื่อรองรับการเจริญเติบโตในอนาคต
4. เป็นแนวทางการศึกษา ประวัติศาสตร์ และวิวัฒนาการของชุมชนเมืองในประเทศไทยโดยทั่วไป ตลอดจนเป็นแนวทางในการศึกษาและวางแผนพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชในอนาคต